

pensationem conducere posse a supplicante censentur, ut Romanus Pontifex, eo lecto et mature considerato, secum deliberare possit, an petitionem rejiciat, vel ejus examen alicui ex dictis congregationibus committat; a qua posteaquam suum votum consultivum editum fuerit, a secretario ejusdem congregationis totius negotii series exacte Romano Pontifici pro tempore referatur, qui pro sua prudentia judicabit, an congregationis resolutio sit approbanda, vel potius totius causæ examen alteri congregationi, vel tribunali, prout eidem Pontifici videbitur, rursus committendum.

« § 16. Demum volumus ac decernimus, easdem præsentis litteras semper firmas, validas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac ab illis, ad quos spectat, et pro tempore quocumque spectabit, in omnibus et per omnia plenissime et inviolabiliter observari. Sicque et non aliter per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, ac ejusdem S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos, et S. Sedis nuntios, aliosve quoslibet quacunquæ præeminentia et potestate fungentes et functuros, sublata eis, et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, ubique iudicari et definiti debere, ac irritum et inane, si secus super his a quocumque quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus et ordinationibus Apostolicis, necnon quibusvis etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indulgentiis et litteris Apostolicis sub quibuscunque tenoribus verborum, et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque, et aliis decretis, etiam motu scientiæ et potestatis plenitudine paribus in genere, vel in specie, seu alias quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma in aliis tradita observata eisdem præsentibus pro expressis et insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum, hac vice duntaxat expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque.

« § 17. Volumus autem ut præsentis litteræ in valvis ecclesiæ Lateranensis, et Principis apostolorum, nec non cancellariæ Apostolicæ, ac in acie Campi Floræ de Urbe, ut moris est, publicentur et affigantur, sicque publicatæ et affixæ, omnes et singulos, quos illæ concernunt, perinde arceant et afficiant, ac si unicuique eorum nominatim et personaliter intimatæ fuissent; quodque

earumdem præsentium transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus notarii publici subscriptis, et sigillo alicujus personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides tam in iudicio quam extra illud ubique adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

« § 18. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostri decreti, statuti, constitutionis, prohibitionis, revocationis, annulationis, declarationis, mandati ac voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum ejus se noverit incursurum.

« Datum Romæ, apud Sanctam Mariam Majorem, anno Incarnationis Dominicæ 1741, 3 Nonas Novembris, Pontificatus nostri anno XI.

« D. card. PASSIONEUS

« X. subdatarius

« Visa de Curia

« N. Antonellus.

« Loco ✕ plumbi.

« J. B. EUGENIUS.

« Publicata die 29 ejusdem mensis et anni. »

(2. Iudices vero quoad spectat in causis matrimonialibus definiendis, extra controversiam est, id muneris ex Tridentino episcopis competere, neque amplius decanos, archidiaconos, aliosque inferiores ejusmodi jus præsumere posse, quovis privilegio aut consuetudine non obstante. (3. « Ad hæc (verba sunt Trident.) causæ matrimoniales, non decani, archidiaconi, aut aliorum inferiorum iudicio, etiam visitando, sed episcopi tantum examini et jurisdictioni relinquuntur... non obstantibus privilegiis, indulgentiis, concordiiis quæ suos tantum teneant auctores, et aliis consuetudinibus. » Sess. xxiv *De reformat.*, cap. 20.

(4. Quod autem decani, et cæteri hic nominati non possint cognoscere causas matrimoniales, hoc etiam procedit, etsi essent exempti. Gallenart, in cit. sess. xxiv, cap. 20, sub n. 13.

(5. Si vero de vicario generali episcopi sermo sit: « secundum probabilior sententiam poterit is vi sui officii, seu vicarius sibi commissi, absque speciali mandato, causas matrimoniales cognoscere et dijudicare... Est quoque ratio... (quod) neque a jure, neque a Tridentino admittitur vicario potestas cognoscendi causas matrimoniales... Monet tamen recte Pirrhing, hac in respectandam consuetudinem cujusque diocesis. » Laurenus, *Vicar. episc.*, quæst. 160, n. 3: « Contraria opinio (sic quoque Ventriglia), nempe, quod vicarius ex sola generali commissione possit cognoscere de causis matrimonialibus, iudicatur verior et communis. » *Prax. for. eccles.*, part. II, adnot. 14, n. 25. Ac ita sentiunt Genuensis. Pax Jord., Azorius, alique innumeri apud Barbosa, in *Trid. cit.* cap. 20, num. 57.

(6. Sede vero episcopali vacante, causas

ejusmodi vicarium capituli cognoscere posse declaravit S. cong. Concilii, 30 Maii 1602. Vide v. VICARIUS CAPITULI, art. 2, n. 20.

(7. An autem abbates, et inferiores prælati dicta potestate polleant causas matrimoniales iudicandi? Antequam de hoc responsum edemus, lubet hic repetere, quæ sub v. ABBAS, num. 48, de triplici specie abbatibus dicta sunt, hoc sane pacto:

Nimirum prima species est eorum qui certo præsentis generi personarum existentium intra septa alicujus Ecclesiæ, monasterii seu conventus cum passiva exemptione a jurisdictione episcopi. Ejusmodi sunt superiores regulares, et nonnulli prælati sæculares, qui una cum ecclesia ejusque ecclesiæ clericis, et administris, quibus præficiuntur, subsunt immediate Romano Pontifici.

Secunda species est prælatorum habentium jurisdictionem activam in clerum et populum certi loci; qui tamen locus est intra episcopi diocesim, a qua undique circumscribitur. Et hujusmodi prælati improprie tantum, et lato quodam loquendi modo, dicuntur esse *Nullius*.

Tertia species est prælatorum, qui jurisdictionem activam habent in clerum, et populum alicujus loci seu oppidi, aut plurium locorum et oppidorum, quæ omnino avulsa et separata sunt a cujuslibet episcopi diocesi; quapropter dicuntur constituere quandam quasi diocesim, ubi prælati, iis exceptis, quæ ordinis episcopalis sunt, omnia exercet, quæ cæteroquin ad episcopalem jurisdictionem pertinerent. Hujus generis prælati inter inferiores nobilissimi sunt, et dicuntur vere et proprie *Nullius*, et veris annumerantur ordinarii locorum. — Hæc in terminis apud Benedictum XIV, *De synod. diac.*, lib. II, cap. 11, n. 1.

Hæc distinctionibus ac declaratione præmissis:

« Si agatur (sic cardinalis Petra) de prælati *tertia specie nullius*, tunc non per viam præscriptionis, sed per viam comprehensionis in eodem jure vere nullius, dicuntur habere dictum jus cognoscendi causas matrimoniales, quia habent jurisdictionem in omnibus juribus episcopalibus et dicuntur episcopi in iis, quæ pendent a

jurisdictione, etiam dignitatis episcopalis, præter potestatem ordinis. Et declaravit pluries sacra congregatio Concilii cognitionem causarum matrimonialium pertinere ad hujusmodi prælatos vere *nullius*. » *Ad const. Apost. const. 4 Callisti III*, sect. 2, num. 37, tom. V, pag. 58.

« Abbati nullius diocesis (ita etiam Barbosa) habenti in suos subditos omnem jurisdictionem, competit cognoscere de causis criminalibus et matrimonialibus suorum subditorum. » *In Trident.*, sess. xxiv, cap. 20, n. 53.

(8. Quantum vero attinet ad prælatos inferiores, *sive primæ, sive secundæ speciei* « declaratum fuit a sacra congregatione Concilii, et hoc jus prætitatur, ut non possint dictas causas (matrim.) cognoscere... nisi *dicti prælati* probarent possessionem immemorabilem, ex ea ratione, quia *immemoralis* supponit privilegium Apostolicum, cum præsumat meliorem titulum de mundo... non (vero) suffragari quadragenariam cum titulo colorato... (quippe) concilium sustulit quæcumque consuetudinem, et sic etiam quadragenariam cum titulo colorato; immemorabilem vero non sustulisse tenendum est, quia ista præsumit adesse quemcumque titulum meliorem de mundo, et sic privilegium Apostolicum... Unde sicut privilegio Apostolico potest acquiri tale jus cognoscendi dictas causas, ita etiam immemorabili. » Cardinalis Petra, *loco citat.*, num. 33 et seqq.

« Hodie (sic pariter Fagnanus) consuetudo inferiorum cognoscendi de causis matrimonialibus sublata est a concilio Tridentino, nisi sit immemorabilis, ut declaravit sacra congregatio ejusdem concilii interpres. » *Ad cap. Accedentibus*, De excess. prælat., n. 6.

Ac demum Joan. Devoti sic habet: « Criminales et matrimoniales causas subditorum recte iudicant prælati, qui quasi diocesim separatam habent; non item reliqui prælati inferiores, licet exempti sint, nisi hoc privilegium obtinuerint vel a Summo Pontifice, vel per præscriptionem, quæ ultra hominum memoriam est. » *Jus canon. univ.*, De officio iudicis ordin., § 14.

RESCRIPTUM.

SUMMARIUM.

1. Rescriptum vi nominis quid importet. — 2. Rescriptum quid sit? — 3. Rescriptum dividitur in rescriptum *justitiæ*, et rescriptum *gratiæ*. — 4. Rescriptum *justitiæ* quale sit? — 5. Rescriptum *gratiæ* quale sit? — 6. In Apostolicis rescriptis *justitiæ* apponi solet filum *cannabis*. In rescriptis vero *gratiæ* apponi solet filum *sericum*. — 7. Rescripta tum *justitiæ*, tum *gratiæ* impetrare potest omnis ille, qui non reperitur a jure prohibitus. — 8. Dicta tamen rescripta impetrare prohibentur hæretici. — 9. Item rescripta impetrare prohibentur excommunicati excommunicatione majori. — 10. Rescripta impetrata ab excommunicatis ipso jure sunt nulla, nisi in causa ipsius excommunica-

tionis vel appellationis sint impetrata. — 11. Rescripta *justitiæ*, seu ad lites, sunt præsentanda intra annum postquam impetrans habuerit copiam iudic. delegantis. — 12. Rescriptis autem *gratiæ* et ad beneficia non est certum tempus in jure præfixum, quo præsentari debeant. — 13. Dummodo tamen impetrans per notabilem negligentiam, aut dolum, seu malitiam diutius uti non postposuerit, tunc enim impetrans interim aliud contrarium rescriptum esset præferendus primo in assecutione beneficii. — 14. Quando autem aliquis debeat dici negligens in præsentandis rescriptis *gratiæ*, relinquatur arbitrio iudicis dijudicandum, inspecta qualitate personæ, loci distantia ac qualitate causæ. — 15. In rescriptis *justitiæ* attenditur tempus præ-

terpretanda et restringenda, quia sunt ambitiosa, seu per ambitionem impetrari solent. *Communis*, textu expresso in *cit. cap. Quamvis 4*, De præbend. in 6, ibi: « Quamvis plenissima sit alias in beneficiis interpretatio faciendâ, litteræ tamen super obtinendis beneficiis debent, cum sint ambitiosæ, restringi. »

(22. Unde ad rem habentur exempla valde notanda cap. *Cui de non sacerdotali 27*, De præbend. in 6, ibi: « Cui de non sacerdotali præbenda provideri mandatur, sibi etiam volenti sacerdotalis auctoritate mandati huiusmodi conferri nequit. Similiter, si in Ecclesia, in qua integræ ac dimidiæ præbendæ habentur, mandatur integræ conferri præbenda, quanquam ille, pro quo scriptum extitit, dimidia vellet esse contentus, ei de ipsa non poterit provideri. Item cum injungitur provideri alicui de præbenda certi valoris, etiam illo volente, mandatum non possit adimpleri; non enim huiusmodi mandata (quorum fines diligenter servari oportet) debent ad casus alios, quam expressos extendi. »

(23. Qualis autem interpretatio faciendâ sit in rescriptis, quæ habent vim privilegii? Vide verb. PRIVILEGIUM, art. 2, a n. 19 ad 28.

(24. Rescripta gratiæ et ad beneficia per subreptionem vel obreptionem obtenta, sunt ipso jure nulla. *Communis*, in c. *Constitutus 19*, et cap. *Ad audientiam 31*, De rescriptis, cap. *Si is 2*, De filiis presbyteror. in 6, ibi: « Talis dispensatio... veluti per subreptionem obtenta nullius penitus est momenti, » cap. *Si metu 23*, De præbend. in 6, ibi: « Ipsam (gratiâ) veluti subreptionem vires nolumus obtinere. » *Clementin. Si dignitatem 1*, De præbend., ibi: « Gratiâ huiusmodi veluti subreptionem nullius penitus est momenti. »

(25. Rescripta autem justitiæ, seu ad lites per subreptionem etiam dolosam non vitiantur ipso jure sed duntaxat ope exceptionis, id est valida sunt, donec adversarius, contra quem impetrata sunt, de subreptione ipsorum excipiat, et vere subreptionem demonstret. *Communis*, per text. in c. *Si autem 7*, et c. *Plerumque 22*, De rescriptis, ubi habetur, quod si posterius rescriptum ad alios iudices impetretur, non facta mentione prioris rescripti, per exceptionem rejici potest, nisi is, qui prius rescriptum impetravit, eo per annum, dolo vel negligentia uti intermittat.

(26. Ratio autem hujus discriminis inter rescripta gratiæ et justitiæ est, quia in rescriptis gratiæ non est pars, quæ possit excipere de subreptione. Unde, cessante provisione hominis, necesse fuit, ut lex ipsa provideret, ipso jure huiusmodi rescripta subreptionem irritando et cassando, ut sic falsus precator consuleret suæ conscientiæ per cessionem beneficii, ut notat Glossa in cap. *Cum pridem 10*, De renuntiatione, verb. *Sed duntaxat*. At vero in rescriptis justitiæ, sed ad lites, adest pars, cujus interest, quæ potest de eorum subre-

ptione excipere et appellare. Unde stante provisione hominis, non fuit necesse, ut lex provideret per irritationem huiusmodi rescriptorum. Fagnan., in *cit. cap. Ad audientiam 31*, De rescriptis, n. 37; Pirrhing, *loc. cit.*, n. 85; Reiffenstuel, *loc. cit.*, n. 173, et alii, qui afferunt alias rationes discriminis apud ipsos videndas.

(27. Rescripta sive justitiæ, sive gratiæ, generatim loquendo, duas ob causas fiunt subreptitia seu obreptitia. Primo ob taciturnitatem veritatis ad rem per se, seu intrinsicè pertinentis, adeoque necessario exprimendæ. Secundo per expressionem falsitatis illidem per se, et intrinsicè ad rem spectantis. C. *Super litteris 28*, De rescriptis, ibi: « Tacita veritate, vel suggesta falsitate. » Et infra: « Falsitatem exprimunt, vel supprimunt veritatem. » Et infra: « Si vero per huiusmodi falsitatis expressionem, vel suppressionem etiam veritatis. » Et colligitur etiam ex l. *Præscriptione 2*, cod. *Si contra jus*, l. *Quidam 1*, cod. *Si nuptiæ ex rescripto*; l. *Si quis obrepserit 29*, ff. *De lege Cornelia de falsis*.

(28. Inter obreptionem et subreptionem nonnulli volunt adesse hanc differentiam, quod nempe obreptio committatur per narrationem seu expressionem falsi, et subreptio per taciturnitatem veri necessario exprimendi, vel quando per confusam aut perplexam, seu callidam ejus narrationem occultatur. Sic plures doctores apud Menoch. *De arbitrar. jud.*, cas. 201, num. 9; Sanchez, lib. viii *De matrim.*, disp. 21, num. 2; Barbosa, in *cit. cap. Super litteris 20*, De rescriptis, num. 3, qui proinde addunt, quod majus est vitium obreptionis, quam subreptionis, cum gravius sit falsum exprimere, quam verum tacere; quam differentiam semper menti tenendam vult Abbas, in cap. *Cum dilecta 22*, De rescriptis, n. 7.

(29. Alii autem fere communiter volunt, quod obreptio et subreptio sint termini synonymi, et indifferenter, ac promiscue illos usurpant, appellando omnia rescripta male impetrata obreptitia vel subreptitia, sive falsum in iis narretur et exprimat, sive veritas necessario explicanda taceatur. Ita Abbas, in *cit. cap. Cum dilecta 22*, De rescriptis, n. 7; Fagnan., in *cit. cap. Super litteris 20*, De rescriptis, n. 5, cum pluribus ibi citatis; Jason., in *cit. l. Præscriptione 2*, cod. *Si contra jus*, n. 1; Decius in *cit. cap. Super litteris*, n. 1; Menochius, *De arbitrar. Jud.*, cas. 201, n. 10, ubi alios plures allegat; Pirrhing, *loc. cit.*, n. 86 in fine; Reiffenst., *loc. cit.*, n. 153; Sanchez, lib. viii *De matrim.*, disp. 21, n. 2, et alii. Et hoc colligitur ex pluribus juribus, tam canonicis quam civilibus, in quibus obreptio et subreptio pro synonymis, et idem importantibus accipiuntur; et quidem sic accipiuntur in cap. *Quisquis metu 79*, caus. 11, quæst. 3, ibi: « Uterque reus est, et qui veritatem occultat, et qui mendacium dicit, » et idem ipsissimis verbis habetur in cap. *Falsidicus 1*, De crimine falsi, et clarius habetur in *cit. cap. Super litteris 20*, De re-

scriptis, ubi per totum parificantur taciturnitas veri cæteroquin de jure exprimendi, et narratio seu expressio falsi, uti notat Fagnan., *ibid.*, num. 25, cum aliis: et patet ex verbis textus adductis supra n. 27. Idem habetur, ex l. *Quidam 1*, cod. *Si nuptiæ ex rescripto*, ubi eadem rescripta modo obreptione precum, modo subreptione precum impetrari dicuntur, item ex l. *Si quis obrepserit 29*, ff. *De lege Cornelia, de falsis*, ibi: « Si quis obrepserit præsidii (veritatem in precibus ab eo datis non adficiendo) perinde puniatur, atque si falsum fecerit. » Item l. *Præscriptione 2*, cod. *Si contra jus*, ibi: « Sive in juris narratione mendacium reperiat, sive facti, sive in tacendi fraude; pro tenore veritatis, non deprecantis affirmatione datum iudicem cognoscere debere. »

(30. Obreptio seu subreptio dolosa vitiat rescriptum in totum. *Communis* per textum expressum in cap. *Super litteris 20*, De rescriptis ibi: « Qui priori modo (id est per fraudem vel malitiam) falsitatem exprimit vel supprimunt veritatem, in suâ perversitatis pœnam nullum ex illis litteris commodum consequuntur; » et ratio est, quia fraus et dolus nemini patrocinari debent; cap. *Sedes 15*, et cap. *Ex tenore 16*, De rescriptis; cap. *Ex litteris 2*, De dolo et contumacia; cap. *Tue 12*, De clericis non resident.; l. *In fundo*, ff. *De rei vindic.*, l. *Cum hi, de transactionibus*, l. *Si legatarius*, cod. *De legatis*, cum similibus.

(31. Obreptio seu subreptio ex ignorantia vel simplicitate vitiat rescriptum in totum, si Pontifex vel princeps, cognita veritate, nullo modo dedisset tale rescriptum. *Communis*, per textum expressum in *cit. cap. Super litteris 20*, De rescriptis, ibi: « Si vero per huiusmodi falsitatis expressionem, vel suppressionem etiam veritatis (ex ignorantia, vel simplicitate) litteræ fuerint impetratæ, qua tacita vel expressa, Nos nullas prorsus litteras dedissemus, a delegato non est aliquatenus procedendum. » Unde Felinus, in Summario in *cit. cap. Super litteris* expresse dicit: « Subreptio, si processit ex simplicitate vel ignorantia, eatenus vitiat, quatenus fuit causa concessionis; » arg. leg. *Adigere 6*, § 2, ff. *De jure patron.*, cap. *Cum cessante 60*, De appellat., cum similibus.

(32. Obreptio seu subreptio ex ignorantia vel simplicitate non vitiat substantiam rescripti, si Pontifex vel princeps, alias expressa veritate vel tacita falsitate, adhuc ipsum rescriptum concessisset. *Communis*, per textum expressum, in *cit. cap. Super litteris 20*, De rescriptis, ibi: « Si talis expressa sit falsitas, vel veritas occultata, quæ quamvis fuisset tacita vel expressa, Nos nihilominus (saltem forma communi) litteras dedissemus, delegatus non sequens formam litteris ipsis appositam, secundum ordinem juris in causa procedat. »

(33. Et hoc locum habere nedum in rescriptis justitiæ, et ad lites, sed etiam in rescriptis gratiæ, et ad beneficia, tenent Abbas, in *cit. cap. Super litteris*, n. 5; Fe-

linus, *ib.*, n. 2, citans Butrium, Imolam, et alios; Fagnan., *ib.*, n. 54 et seq.; citans multiplices decisiones Rotæ; Reiffenstuel, lib. i *Decr.*, tit. 3, a n. 161 ad 199, ubi solvit contraria; Engel, *ib.*, n. 12, et alii per text. in cap. *Si eo tempore 9*, De rescriptis in 6, cap. *Si pro clericis*; et cap. *Dudum 14*, § *Nos igitur*, De præbend. in 6.

(34. Error manifestus et gravis latinitatis vitiat rescripta Apostolica. *Communis*, per expressum textum in cap. *Ad audientiam 11*, De rescriptis, ibi: « Quibus litteris, quoniam manifestum continent in constructione peccatum, fidem te nolumus adhibere; » cum enim rescripta Apostolica transeant per multas manus, magnaque maturitate consilii decoquantur sive concipiuntur; cap. *Apostolica 4*, caus. 35, qu. 9, et *ibi* Gloss., verb. *Decoquantur*, non est verisimile, quod ex tam multis doctis, et cautis officialibus, nullus viderit manifestum et gravem errorem latinitatis, aut si viderit, ipsum reliquerit incorrectum; adeoque stat fundata præsumptio, quod rescriptum adeo vitiosum processerit extra voluntatem Papæ, et ab alio fuerit falsificatum.

(35. Dicitur autem notanter error manifestus et gravis, quia error levis, verbi gratia, defectus unius litteræ vel syllabæ non vitiat ipsa rescripta, cum de facili possit etiam plurium oculos subterfugere. *Communis*, textu expresso, in cap. *Ex part. 11*, De fide instrumentorum, ibi: « Quia rescriptum Apostolicum pro eo, quod in hac dictione spoliatur, hæc figura O deerat, asseritur vitiosum; mandamus quatenus, hoc non obstante, in negotio ipso ratione prævia procedas; » et concordat textus in leg. *Qui habebat 54*, ff. *De manumiss. testament.*, ubi licet testator manumissurus unicum suum servum, vocaverit eum *Cratinum*, cum appellaretur *Cratinus* respondetur *Nihil obesse, quod in syllaba errasset*, in cujus summario Bartolus expresse dicit: « Error in syllaba non nocet. »

(36. Error manifestus et gravis non vitiat testamenta et alia instrumenta, v. g. contractuum, modo de voluntate disponentis constet; l. *Errore 7*, cod. *De testamentis*, juncto summario, in quo sic expresse habetur: « Error scribentis veritati non nocet, et ideo si apparet de voluntate testatoris, licet per errorem scribentis scripta non fuerit, habetur pro scripta. » Et concordant l. *Qui habebat 54*, ff. *De manumiss. testam.*, et l. *Imperator 8*, ff. *De statu hominum*. Et sic tenent Glossa final. in *cit. c. Ad audientiam 11*, De rescriptis, et ibi Abbas, n. 3; Felin., n. 8; Pirrhing, lib. i, tit. 3, n. 120; Reiffenstuel, *ibid.*, n. 216, et alii passim. Cum enim hæc non transeant per tam multas manus sicut rescripta Apostolica, sed uni tabellioni ordinariæ scribenda committantur, facilius potest irreperere falsa latinitas, aut alius error incorrectus relinqui; adeoque talis error non vitiat testamenta, seu instrumenta, si cæteroquin sufficienter constet de voluntate testantis seu disponentis.